DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION[1])

Nationalindkomstopgørelsen viser, at summen af varer og tjenester, der i 1959 var til rådighed til konsum og investering her i landet, regnet i faste priser, lå en halv snes procent højere end i 1958. Efter den stærke forøgelse af den økonomiske aktivitet i de to foregående år må der i 1960 ventes en aftagende stigningstakt, fordi der ikke længere er de reserver af ledig arbejdskraft og ikke-udnyttet kapacitet til rådighed, som fandtes ved konjunkturopgangens begyndelse. Desuden må det antages, at der i hvert fald ikke vil ske en yderligere forbedring, men tværtimod måske en forringelse af bytteforholdet i udenrigshandelen.

Beskæftigelsessituationen er karakteriseret ved, at ledighedsprocenten allerede ved udgangen af marts 1960 var faldet til 4 mod 8,7 på samme tidspunkt i 1959, hvilket er ensbetydende med praktisk taget fuld beskæftigelse i de fleste fag. Efterspørgselspresset gør sig især gældende i byggefagene, hvor der ikke som på andre områder er mulighed for at lette det gennem en forøgelse af importen. Ved udgangen af 1959 var det samlede nybyggeri under opførelse, målt i etageareal, steget til 4,4 mill. m^2 mod 3,6 mill. m^2 ved udgangen af 1958 og antallet af lejligheder under opførelse til over 29.000 mod 22.000. For at hindre, at der blev igangsat mere byggeri, end der var mulighed for at fuldføre inden for en rimelig frist, med deraf følgende risiko for omkostningsstigninger og uheldige virkninger på effektiviteten, indførte regeringen den 27. februar med hjemmel i loven om boligbyggeri af 1958 et midlertidigt forbud mod påbegyndelse af boligbyggeri, herunder sommerhusbyggeri, i hovedstadsområdet samt i Århus, Ålborg, Randers, Esbjerg og Odense med omliggende kommuner. Forbudet er i marts blevet helt ophævet for Randers-, Esbjerg- og Odenseområderne og lempet med hensyn til parcelhusbyggeri i de øvrige områder.

Den stærke vækst i boligbyggeriet, der nu søges dæmpet ved direkte statsindgreb, er et resultat af den private byggevirksomhed uden offentlig støtte. I 1959 blev der i alt påbegyndt 33.500 lejligheder mod 24.300 i 1958, heraf henholdsvis 16.000 og 6.000 uden nogen form for offentlig støtte. Heroverfor står kun en mindre nedgang i det påbegyndte støttede byggeri, nemlig fra 18.300 til 17.500 lejligheder. Dette hænger sammen med, at der i begyndelsen af 1959 regnedes med en væsentlig svagere stig-

[1]) Se også tabelbilaget bag i hæftet.

Byggevirksomheden i hele landet[1]*).*

	Beboelsesejendomme		Erhvervs-ejendomme	Ikke-erhvervs-ejendomme	Tilsammen
	1000 m²	Antal lejligheder	1000 m²	1000 m²	1000 m²
Under opførelse 1/1 1959.....	1901.7	22073	969.5	695.3	3566.5
Påbegyndt i 1959.....	2817.4	33517	1757.7	480.5	5055.6
Fuldført i 1959.....	2272.5	26249	1529.2	425.8	4227.5
Under opførelse 1/1 1960.....	2446.6	29341	1198.0	750.0	4394.6

[1]) Opgørelsen af antallet af lejligheder omfatter såvel ny- og tilbygninger som ombygninger, de øvrige opgørelser alene ny- og tilbygninger. Reparationsvirksomhed indgår ikke i opgørelserne.

ning i det rent private boligbyggeri. For at nå op på den tilsigtede boligproduktion af ca. 23.000 lejligheder, regnedes der oprindeligt med, at det ville være nødvendigt at yde statsstøtte – lån, garanti eller kvadratmetertilskud – til knap 19.000 lejligheder. Da det i årets løb viste sig, at det ustøttede byggeri antog et langt større omfang end ventet, blev antallet af støttetilsagn gradvis reduceret, men ikke tilstrækkeligt til at forhindre en overbelastning af byggeindustriens ressourcer. I første halvår 1959 blev der givet støttetilsagn til 10.600 lejligheder, i andet halvår til 5.100, jfr. i øvrigt Ø. og P. side 210.

Den tendens til en forøgelse af merimporten, som gjorde sig gældende i sidste halvdel af 1959, er i de første måneder af 1960 blevet yderligere forstærket, og nedgangen i valutareserven er fortsat. Såvel landbrugs- som industrieksporten har i de to første måneder af 1960 indbragt større beløb end i den tilsvarende periode i fjor, men medens den samlede eksport kun er steget fra 1.502 mill. kr. til 1.584 mill. kr., er importen vokset fra 1.716 til 2.181 mill. kr., hvorved merimporten er blevet næsten 3 gange så stor som i januar–februar i fjor. En del af importstigningen skyldes øget forbrug af udenlandske foderstoffer på grund af nedgangen i høstudbyttet, og omlægningen af importpolitiken, hvorved der fra 1. marts er sket en forhøjelse af toldbeskyttelsen på visse områder, medens en række importrestriktioner er afskaffet, har formentlig ligeledes virket i retning af forøget import. En meget væsentlig del af importstigningen må dog ses i sammenhæng med den stedfundne forøgelse af produktion og forbrug. Industriproduktionen har i årets to første måneder ligget gnstl. 7–8 % højere end i samme periode i 1959, og mængdeindekset for den animalske landbrugsproduktion viser en lignende stigning.

Nationalbankens og de private bankers valutabeholdninger er i månederne jan.–april blevet formindsket med 345 mill. kr. til 1195 mill. kr., hvorefter nedgangen siden udgangen af oktober 1959 andrager 427 mill. kr. Ved udgangen af april 1959 var valutabeholdningen 1334 mill. kr. Forandringen fra positiv til negativ valutabalance har medført en tendens til likviditetsformindskelse, og påvirkningerne fra statsfinanserne er, bortset fra sæsonbestemte bevægelser i statens ind- og udbetalinger, gået i samme

retning. I de 4 måneder formindskedes nationalbankens valutabeholdning med 188 mill. kr., medens nettotilgodehavendet hos staten forøgedes med 14 mill. kr. Hertil kommer, at nationalbanken i denne periode har solgt obligationer for netto 40 mill. kr. På disse tre poster er der således tale om en likviditetsformindskende påvirkning af pengeforsyningen på i alt 214 mill. kr.

Trods likviditetsformindskelsen som følge af pengeopsugningen via statsfinanserne og nedgangen i valutareserven har nationalbanken, jfr. obligationssalget og diskontoforhøjelsen i januar, fortsat sin konjunkturdæmpende politik. I sin beretning for 1959 har banken meddelt, at den, såfremt likviditetsstramningen skulle blive så stærk, at investeringerne hæmmes og beskæftigelsen trues, gennem sin laangivning til pengeinstitutterne og sin regulerende indgriben på obligationsmarkedet vil modvirke en sådan udvikling; men det tilføjedes, at intet endnu tydede på, at pengeforholdene var blevet for stramme[1]). I denne forbindelse må imidlertid nævnes, at finansloven for 1960–61 bemyndiger finansministeren til at anvende indtil 250 mill. kr. af statens overskud til nedbringelse af den indenlandske statsgæld ved opkøb af obligationer for at modvirke likviditetsstramningen. Efter henstilling fra nationalbanken vil eventuelle obligationskøb ske efter forhandling med banken og blive udført af denne.

På finansloven for 1960–61 er indtægterne på drifts- og anlægsbudgettet anslået til 6.946 mill. kr. og udgifterne til 6.059 mill. kr., hvilket giver et overskud på næsten 900 mill. kr. eller det samme, som der nu regnes med for finansåret 1959–60. Da nettokapitaludgiften budgetteres til 600 mill. kr. mod 645 mill. kr. for 1959–60, regnes der således med en mindre stigning i kasseoverskudet i indeværende finansår, uanset at der ved ændringer i udskrivningsskalaen for statsindkomstskatten er gennemført en skattelettelse, der med uændrede indkomster vil medføre et provenutab på ca. 250 mill. kr.

7. 5. 1960.
C. L.

1) Den 12. maj har nationalbanken besluttet at give banker, sparekasser og fondsbørsvekselerere adgang til at belåne deres egenbeholdninger af værdipapirer i nationalbanken.